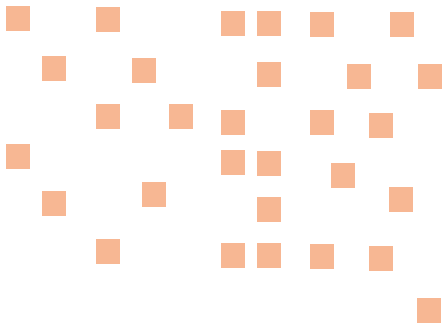

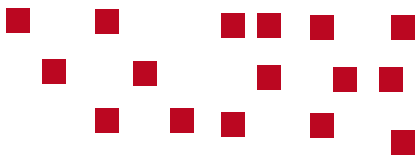
JEMEN

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

**Sytuacja bezpieczeństwa i zagrożenia
dla ludności cywilnej**

**DPU-WIKP-424/468/2024
12.09.2024**

TREŚĆ ZLECENIA

Proszę o informację na temat sytuacji bezpieczeństwa w Jemenie

INFORMACJE DEMOGRAFICZNE

Ludność: 32,1 mln.^[1]

Skład etniczny: Jemen zamieszkują w zdecydowanej większości Arabowie (ponad 90%). Pozostałe grupy to nieliczni mieszkańcy pochodzenia afrykańskiego, europejskiego lub hinduskiego.^[2]

Skład religijny: Religią dominującą jest islam – około 99% populacji, w tym 54% sunnici, 44% zajądci (lub według innych danych odpowiednio 65% i 35%^[3]). Pozostali to imamici i kilka wyznań ismailickich. Występują także małe grupy wyznaniowe: hinduistyczne, bahaistyczne, żydowskie i chrześcijańskie.^[4]

USTRÓJ I SYTUACJA POLITYCZNA

USTRÓJ

Wobec trwającego w Jemenie od 2014 r. konfliktu system władzy w kraju przechodzi obecnie przeobrażenie.^[5] Do wybuchu wojny Jemen był republiką prezydencką o szerokich prerogatywach prezydenta. Państwo we współczesnym kształcie powstało w 1990 r. po zjednoczeniu Jemeńskiej Republiki Arabskiej (zw. Jemenem Północnym, będącym do 1962 r. teokratycznym, konserwatywnym imamatem, potem zaś republiką, gdzie władza zdominowana była przez wojsko) oraz Ludowo-Demokratycznej Republiki Jemenu (zw. Jemenem Południowym, będącym do 1967 r. kolonią brytyjską, która po wycofaniu Brytyjczyków przekształciła się w państwo o socjalistycznym reżimie). Obie części Jemenu zachowały dużą odmienność, a ich wspólna historia naznaczona była napięciami, konfliktami lub dążeniami secesjonistycznymi (na południu) utrzymującymi się stale w różnym stopniu natężenia.^{[6][7]}

¹ Central Intelligence Agency (CIA), The World Factbook, Yemen, 07.08.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/yemen/>

² Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Informator ekonomiczny MSZ, 03.03.2021, <https://www.gov.pl/web/arabiasaudyjska/jemen-ie>

³ Central Intelligence Agency (CIA), The World Factbook, Yemen, 07.08.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/yemen/>

⁴ Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Informator ekonomiczny MSZ, 03.03.2021, <https://www.gov.pl/web/arabiasaudyjska/jemen-ie>

⁵ Central Intelligence Agency (CIA), The World Factbook, Yemen, 07.08.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/yemen/>

⁶ Central Intelligence Agency (CIA), The World Factbook, Yemen, 07.08.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/yemen/>

⁷ BBC News, Yemen country profile, ostatnia aktualizacja strony 13.02.2024, <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-14704852>

W 2011 r. na fali tzw. arabskiej wiosny odsunięto od władzy wieloletniego dyktatora Alego Abdallaha Saliha, a kraj zaczął popadać w coraz większą destabilizację, która osiągnęła punkt kulminacyjny wraz z rozpowszechnieniem się rebelii zajdyckiego ruchu Hutich tłęcej się od lat w mieście Saada na północy Jemenu.^{[8][9]}

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY

Kraj podzielony jest na 22 prowincje – muhafazy (łącznie z wydzielonym do celów statystycznych i wyborczych miastem stołecznym – Saną): Abjan, Aden, Ad-Dali, al-Bajda, al-Hudajda, al-Dżauf, Mahran, al-Mahwit, Amanat al-Asima (prowincja stołeczna Sany), Amran, Sokotra, Damar, Hadramawt, Hadżdża, Ibb, Lahidż, Marib, Rajma, Saada, Sana, Szabwa, Taizz.^[10] Muhafazy dzielą się na okręgi – mudiriya oraz subokręgi – uzla.^[11]

Mapa. Podział administracyjny Jemenu.^[12]

STRUKTURA WŁADZY

Głowa państwa. Po rezygnacji Abd Rabu Mansura Hadiego (po ofensywie Hutich i przejściu przez nich kontroli nad stolicą sprawującego funkcję głównie ze stolicy

⁸ Central Intelligence Agency (CIA), The World Factbook, Yemen, 07.08.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/yemen/>

⁹ BBC News, Yemen country profile, ostatnia aktualizacja strony 13.02.2024, <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-14704852>

¹⁰ Central Intelligence Agency (CIA), The World Factbook, Yemen, 07.08.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/yemen/>

¹¹ Amerigeo, Yemen - Subnational Administrative Boundaries, <https://data.amerigeo.org/dataset/yemen-admin-boundaries>

¹² Wikimedia, Yemen, administrative divisions, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Yemen_Administrative_Divisions.jpg

Arabii Saudyjskiej, Rijadu) uprawnienia prezydenta przejęła 8-osobowa Rada Prezydencka, która została zaprzysiężona 17 kwietnia 2022 r. w Adenie. Skład rady prezydenckiej ustalili delegaci z państw Rady Współpracy Zatoki Perskiej (GCC) zaangażowanych w jemeński konflikt. W jej skład weszło czterech członków z północnej i czterech z południowej części państwa.^[13] Na czele rady stoi dotychczasowy doradca Hadiego Raszad al-Alimi. Rada nadzoruje armię oraz decyduje o obsadzie najwyższych stanowisk w państwie. Ma charakter hybrydowy, jej skład nie został wyłoniony w oparciu o przynależność partyjną, a w jej szeregach znaleźli się zarówno przedstawiciele prawomocnych i uznanych prawem instytucji, jak i przywódcy ugrupowań zbrojnych kontrolujących de facto części jemeńskiego terytorium. Rada w obecnym kształcie jest reprezentatywna, lecz niespójna i nieefektywna w podejmowaniu decyzji.^{[14][15]} Członkowie rady nie mają nawet jednolitego stanowiska odnośnie przyszłego kształtu państwa, czy Jemen powinien pozostać zjednoczonym państwem, ulec podziałowi na dwa państwa czy też przekształcić się w państwo federacyjne (wśród członków rady nie ma również zgodnej wizji, ile miałyby być podmiotów ewentualnej federacji).^[16]

Rząd i premier. Po podpisaniu pod koniec 2019 r. porozumienia o podziale władzy między secesjonistyczną Południową Radą Tymczasową (Southern Transitional Council, STC), a prezydentem, które zakończyło eskalację przemocy między siłami obu stron, utworzono w grudniu 2020 r. rząd w skład którego weszli przedstawiciele Północy i Południa (STC). Na jego czele stanął Ma'in Abd al-Malik Sa'id.^{[17][18][19]}

Na początku lutego 2024 r., wobec rosnącego napięcia w związku z prowadzonymi przez hutickich rebeliantów atakami na statki na Morzu Czerwonym i odwetowymi atakami amerykańskimi i brytyjskimi, Sa'id został zdjęty ze stanowiska, a jego miejsce zajął Ahmad Awad Ibn Mubarak, dotychczasowy minister spraw zagranicznych.^{[20][21]}

Parlament i wybory parlamentarne. Władzę ustawodawczą formalnie sprawuje dwuizbowy parlament, który tworzą Izba Reprezentantów (Madżlis an-Nuwwab) z 301 miejscami, posłowie wybierani są na 6-letnią kadencję w wyborach powszechnych, oraz Senat (Madżlis asz-Szura), którego 111 członków mianowanych jest przez prezydenta. Ostatnie wybory parlamentarne odbyły się w kwietniu 2003 r. Kolejne miały odbyć się w 2009 r., lecz zostały bezterminowo odłożone. Po ofensywie hutickich rebeliantów na stolicę kraju, Sanę, pod koniec 2014 r., parlament został rozwiązany, a rebelianci zastąpili go Najwyższą Radą Rewolucyjną (Supreme

¹³ Polski Instytut Spraw Międzynarodowych (PISM), Rezygnacja prezydenta Jemenu szansą dla procesu pokojowego, 14.04.2022, <https://pism.pl/publikacje/rezygnacja-prezydenta-jemenu-szansa-dla-procesu-pokojowego>

¹⁴ Carnegie Endowment for International Peace, Yemen's Post-Hybrid Balance: The New Presidential Council, 09.06.2022, <https://carnegieendowment.org/sada/87301>

¹⁵ UN News, Leadership Council marks 'new era' for Yemen, but country remains wary of terrorist threat, 22.09.2022, <https://news.un.org/en/story/2022/09/1127531>

¹⁶ International Crisis Group (ICG), Yemen's Troubled Presidential Leadership Council, 04.05.2023, <https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/gulf-and-arabian-peninsula/yemen/yemens-troubled-presidential-leadership-council>

¹⁷ Britannica, Transfer of power to Abd Rabbuh Mansur Hadi, <https://www.britannica.com/place/Yemen/Transfer-of-power-to-Abd-Rabbuh-Mansur-Hadi#ref1302891>

¹⁸ The International Growth Centre (IGC), Maeen Abdulmalik Saeed, <https://www.theigc.org/people/maeen-abdulmalik-saeed>

¹⁹ Themedialine, After Decade of Civil War, Yemen Is In 'Critical Stage,' Prime Minister Says, 14.02.2023, <https://themedialine.org/people/after-decade-of-civil-war-yemen-is-in-critical-stage-prime-minister-says/>

²⁰ Reuters, Yemen appoints foreign minister Ahmed Awad Bin Mubarak as prime minister, 05.02.2024, <https://www.reuters.com/world/middle-east/yemen-appoints-foreign-minister-ahmed-awad-bin-mubarak-new-prime-minister-2024-02-05/>

²¹ Aljazeera, Yemen appoints Foreign Minister Ahmed Awad bin Mubarak as prime minister, 05.02.2024, <https://www.aljazeera.com/news/2024/2/5/yemen-appoints-foreign-minister-ahmed-awad-bin-mubarak-as-prime-minister>

Revolutionary Council, SRC), nieuznaną przez społeczność międzynarodową.^{[22][23]} Prawomocny parlament pierwszą (i jedyną dotychczas) sesję po wybuchu konfliktu w 2014 r. odbył w Sajun na południu kraju w kwietniu 2019 r.^{[24][25]} Obecnie brak informacji o przewidywanym terminie kolejnych wyborów.

SYSTEM PRAWNY

System prawny Jemenu łączy w sobie elementy prawa islamskiego (szariatu), prawa napoleońskiego, angielskiego prawa precedensowego oraz prawa zwyczajowego.^[26]

KARA ŚMIERCI

Jemeńskie prawo przewiduje karę śmierci za szereg przestępstw takich jak: zabójstwo ze szczególnym okrucieństwem, zabójstwo (chyba że rodzina ofiary przebaczy sprawcy), porwanie albo napad w celu kradzieży, których skutkiem jest śmierć, przypadkowe zabójstwo urzędnika służb antynarkotykowych, bunt wobec dowódców wojskowych, którego skutkiem jest śmierć, akty wymierzone w bezpieczeństwo publiczne, których skutkiem jest śmierć, porwanie jeśli towarzyszy mu niemoralność lub akty homoseksualne, wywóz, przywóz oraz produkcja narkotyków z zamiarem wprowadzenia ich do obrotu. Karze śmierci podlegają również czyny nierządne (chyba, że świadkowie odmówią rozpoczęcia kamienowania, co jest sposobem wykonania wyroku w takich przypadkach) oraz apostazja. Karze śmierci podlega również zdrada państwa, szpiegostwo, stwarzanie zagrożenia dla niezależności i integralności państwa, wspomaganie wroga (jednak kara może być złagodzona w przypadku podjęcia współpracy z władzami).^[27]

W Jemenie kara śmierci jest orzekana i wykonywana. W 2023 r. wykonano tam co najmniej 15 egzekucji^[28] (co oznacza powrót do poziomu z 2021 r., po spadku do 4 w 2022 r.),^[29] a na karę śmierci skazano 81 osób.^[30] W 2018 r. Amnesty International donosiła, że na karę śmierci skazywani są wyznawcy bahaizmu, w tym także dzieci.^[31]

²² Central Intelligence Agency (CIA), The World Factbook, Yemen, 07.08.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/yemen/>

²³ BBC News, Yemen country profile, ostatnia aktualizacja strony 13.02.2024, <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-14704852>

²⁴ Central Intelligence Agency (CIA), The World Factbook, Yemen, 07.08.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/yemen/>

²⁵ Informator ekonomiczny MSZ, Jemen, 03.03.2021, <https://www.gov.pl/web/arabiasaudyjska/jemen-ie>

²⁶ Central Intelligence Agency (CIA), The World Factbook, Yemen, 07.08.2023, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/yemen/>

²⁷ Cornell Law School, Republic of Yemen (Yemen), <https://deathpenaltyworldwide.org/database/#/results/country?id=86>

²⁸ Amnesty International, Death Sentences and Executions 2023, 29.05.2024, <https://www.amnesty.org/en/documents/act50/7952/2024/en/>

²⁹ Amnesty International, Death Sentences and Executions 2022, 16.05.2023, <https://www.amnesty.org/en/documents/act50/6548/2023/en/>

³⁰ Amnesty International, Death Sentences and Executions 2023, 29.05.2024, <https://www.amnesty.org/en/documents/act50/7952/2024/en/>

³¹ Amnesty International, Yemen: 24 Baha'i people, including a child, facing possible death penalty 18/09/2018, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2018/09/yemen-24-bahai-people-including-a-child-facing-possible-death-penalty/>

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI BEZPIECZEŃSTWA

Według danych ACLED, w 2022 r. doszło w Jemenie do ok. 7804 różnego rodzaju incydentów w sferze bezpieczeństwa, w których śmierć poniosło 7161 osób (funkcjonariuszy służb bezpieczeństwa, bojowników i cywili), w 2023 r. – do 6051 incydentów, w których zginęło 3227 osób (funkcjonariuszy służb bezpieczeństwa, bojowników i cywili), a w pierwszej połowie 2024 r. – 4523, w których zginęły 1153 osoby (funkcjonariusze służb bezpieczeństwa, bojownicy i cywile).^[32]

W Jemenie trwa konflikt zbrojny, w którym udział biorą siły jemeńskiej armii lojalne wobec władz oraz huticczy rebelianci z północnej części kraju. W wojnę włączyli się również separatyści z południowego Jemenu, dla których osłabienie władz centralnych było okazją do próby realizacji ich artykułowanych od wielu lat dążeń.

Destabilizacja sytuacji w Jemenie pogłębiała się od 2011 r., gdy na fali „arabskiej wiosny” rozpoczął się proces przemian politycznych. Sprawujący przez długie lata rządy prezydenckie Ali Abdallah Salih został usunięty ze stanowiska, które objął jego dotychczasowy zastępca Abd Rabu Mansur Hadi. Proces przemian prowadzony był w sytuacji, gdy w regionie Saady na północy kraju trwała rebelia Hutich, na południu (w dawnym Jemenie Południowym) nasilały się separatystyczne nastroje, a na znacznej części terytorium kraju operowała al-Kaida, która stanowi naturalnego wroga zajdyckich szyickich Hutich. Katastrofalna sytuacja ekonomiczna kraju tylko pogłębiała destabilizację. Nieusatysfakcjonowany przemianami i w sytuacji trwającego chaosu ruch Hutich rozpoczął ofensywę na południe i południowy zachód, zajmując kilka prowincji, we wrześniu 2014 r. bojówki ruchu zajęły stolicę kraju Sanę, a w lutym 2015 r. Huti ogłosili, że przejmują władzę w kraju. Nowych władz nie uznały ONZ, Stany Zjednoczone ani Rada Współpracy Państw Zatoki, które wezwały Hutich do oddania władzy w ręce prawomocnych organów. Nie uznał ich również jemeński parlament, większość z sunnickich przywódców plemiennych ani liderzy z południa kraju. Bojownicy Huti nie poprzestali na zajęciu stolicy, ruszyli na południe, zdobywając w połowie marca 2015 r. trzecie pod względem wielkości miasto Jemenu – Taizz, i docierając pod koniec marca do Adenu na południowym krańcu państwa. W Adenie, bastionie sił lojalnych wobec władz obalonych przez ruch Hutich, od początku dochodziło do zażartych walk. Ponadto ofensywa rebeliantów od początku budziła rosnące zaniepokojenie Arabii Saudyjskiej, która w ruchu szyickich Hutich widziała sojusznika i wasala Iranu (według niepotwierdzonych doniesień, Huti otrzymują wsparcie od Iranu). W marcu 2015 r. królestwo zbudowało pod swoją egidą antyhuticką koalicję (w jej skład weszły: Bahrajn, Egipt, Jordania, Maroko, Kuwejt, Katar, Sudan oraz Zjednoczone Emiraty Arabskie), która rozpoczęła ataki z powietrza na hutickie cele.^{[33][34][35]}

Interwencja sił koalicji zepchnęła hutickich bojowników na północ, a do połowy 2015 r. wyparła ich z większości terytoriów południowego Jemenu. Do lutego 2017 r. strefa wpływów hutickich rebeliantów uległa dalszemu ograniczeniu, a

³² Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), filtry: Yemen, Incydenty i ofiary, liczby, mapa, admin1, 01.01.2022-30.06.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

³³ Global Conflict Tracker, War in Yemen, 25.04.2023, <https://www.cfr.org/global-conflict-tracker/conflict/war-yemen>

³⁴ European Council of Foreign Relations (ECFR), Mapping the Yemen conflict, <http://www.ecfr.eu/mena/yemen#>

³⁵ BBC, Yemen crisis: Yemen crisis: Why is there a war?, 19.06.2020, <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-29319423>

najznaczniejsze postępy siły koalicji poczyniły na wybrzeżu w prowincji Taizz. Mimo nalotów z powietrza, blokady morskiej oraz obecności żołnierzy saudyjskiej koalicji na większości terytorium prowincji Marib (w północno-środkowym Jemenie), a także na południu kraju, rebelianci nadal kontrolują północno-zachodnią i środkową część Jemenu, łącznie ze stolicą (por. np. mapa: <https://yemen.liveuamap.com>^[36] lub <https://acleddata.com/yemen-conflict-observatory/#regions>^[37]), a granice stref kontroli w ostatnich latach ulegały jedynie niewielkim zmianom^{[38][39]}

Po eskalacji przemocy na początku 2022 r. (w reakcji na przeprowadzone przez Hutih w połowie stycznia ataki dronowe na cele w Abu Zabi^[40]) walczącym stronom, dzięki mediacji ONZ, udało się wynegocjować 2-miesięczne zawieszenie broni, które weszło w życie 2 kwietnia 2022 r. i było dwukrotnie (w czerwcu i sierpniu) przedłużane na kolejne dwumiesięczne okresy. Zawieszenie broni przyniosło znaczny spadek incydentów przemocy oraz obniżenie liczby ofiar (ze średnio 1 750 ofiar śmiertelnych miesięcznie do około 200).^[41]

W październiku 2022 r. skonfliktowane strony nie doszły do porozumienia odnośnie warunków kolejnego przedłużenia zawieszenia broni.^{[42][43]} Jednak choć oficjalne przestało ono obowiązywać, to walczące strony od tego czasu nie podejmowały większych ofensyw, ani nie prowadziły szerszego ostrzału z powietrza, zachowując nieformalny rozejm i powstrzymując się od działań eskalacyjnych.^[44]

Siły walczące z hutickimi rebeliantami nie są spójne, a poszczególne ugrupowania w ich szeregach usiłują realizować własne cele. W sytuacji ogólnej destabilizacji systemu na południu Jemenu ponownie odezwały się silniej nastroje separatystyczne. Tymczasowa Rada Południowa (Southern Transitional Council, STC) utworzona w Adenie w 2017 r. domaga się niezależności dla południowego Jemenu i jest otwarcie secesjonistyczna. Lojalni wobec niej bojownicy (wspierani i zbrojeni przez Zjednoczone Emiraty Arabskie) zaczęli się ścierać z siłami lojalnymi wobec prezydenta Hadiego (wspieranymi przez Arabię Saudyjską). Eskalacja nastąpiła w połowie roku 2019, a 10 sierpnia separatysty przejęli Aden (obecną de facto stolicę Jemenu).^[45] Po negocjacjach pod egidą Arabii Saudyjskiej udało się osiągnąć porozumienie między STC a rządem Hadiego – 5 listopada 2019 r. obie strony podpisały w Rijadzie umowę o podziale kompetencji. Na jej mocy rząd Hadiego miał powrócić do Adenu, natomiast większość lojalnych wobec niego sił miała się wycofać z okolic Adenu (z wyjątkiem brygady ochraniającej rząd i prezydenta),

³⁶ Liveuamap, Yemen, 23.02.2024, <https://yemen.liveuamap.com/>

³⁷ Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), Yemen Data Project, Yemen Conflict Observatory, <https://acleddata.com/yemen-conflict-observatory/#regions>

³⁸ Chatham House, Report on state structures, government legitimacy and the role of armed groups, Between Order and Chaos; A New Approach to Stalled State Transformations in Iraq and Yemen, wrzesień 2019, https://www.ecoi.net/en/document-search/?country=yem&content=sunni&sort_by=origPublicationDate&sort_order=desc

³⁹ Council on Foreign Relations, Yemen's Tragedy: War, Stalemate, and Suffering, 21.10.2022, <https://www.cfr.org/backgrounder/yemen-crisis>

⁴⁰ Aljazeera, UAE pledges to retaliate after three killed in Houthi attacks, 17.01.2022, <https://www.aljazeera.com/news/2022/1/17/fires-in-abu-dhabi-houthis-announce-operation-deep-in-uae>

⁴¹ Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), Violence in Yemen During the UN-Mediated Truce: April-October 2022, 14.10.2022, <https://acleddata.com/2022/10/14/violence-in-yemen-during-the-un-mediated-truce-april-october-2022/>

⁴² The Guardian, Failure to extend Yemen ceasefire leaves millions at risk, say charities, 04.10.2022, <https://www.theguardian.com/global-development/2022/oct/04/yemen-ceasefire-truce-deadline-charities-houthis>

⁴³ UN News, Yemen: End of nationwide truce heralds 'heightened risk of war', Security Council hears, 13.10.2022, <https://news.un.org/en/story/2022/10/1129517>

⁴⁴ Human Rights Watch, World Report 2024 - Yemen, 11.01.2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2103150.html>

⁴⁵ Aljazeera, Who are south Yemen's separatists?, 20.09.2019, <https://www.aljazeera.com/news/2019/09/south-yemen-separatists-190919074008631.html>

ustalono utworzenie nowego rządu, w którym połowę stanowisk ministerialnych miało przypaść przedstawicielom południa, a STC podwyższyła swój status z obserwatora do uczestnika rządowej reprezentacji w przyszłych negocjacjach z ruchem Hutich. STC nie wycofała swoich założeń odnośnie niepodległości Jemenu Południowego.^{[46][47]} W sytuacji, gdy nie udało się dotrzymać terminów i warunków ustalonych w porozumieniu z Rijadu, w połowie grudnia 2019 r. walki między siłami separatystycznymi a rządowymi wybuchły na nowo.^[48] W kwietniu 2020 r. STC ogłosiła stan wyjątkowy i orzekła, że przejmuje władzę nad Adenem i pozostałymi prowincjami południa.^[49] Ostatecznie po miesiącach negocjacji obu stronom udało się osiągnąć porozumienie i powołać rząd jedności narodowej, który został zaprzysiężony pod koniec grudnia 2020 r. w Rijadzie. Porozumienie na południu pozwoliło obu stronom na przegrupowanie swoich sił, które zostały wycofane ze spornej prowincji Abjan i przemieszczone do północnej części kraju, by włączyć się w walkę przeciwko rebeliantom Huti.^[50] Przedstawiciel STC (jego przewodniczący Ajdarus al-Zubajdi) wszedł w skład Rady Prezydenckiej, której prezydent Hadi przekazał swoje kompetencje na początku kwietnia 2022 r.^{[51][52]} Niezależnie od tego STC umacnia swoje pozycje na południu. W sierpniu 2022 r. siły STC rozpoczęły pod hasłami walki z organizacjami terrorystycznymi operację wojskową w prowincji Abjan, która miała na celu wzmocnienie ich kontroli nad tymi terenami.^[53]

Innym ważnym uczestnikiem jemeńskiego konfliktu jest ugrupowanie Giants Brigades (Alwijat al-Amalika), jedna z najznacniejszych formacji w obecnym układzie sił. Jest wspierane przez ZEA i opiera się na salafistycznej wersji islamu, lecz nie przedstawiło dotychczas własnego programu politycznego. Dowódca Brygad Abd al-Rahman Abu Zara znalazł się w składzie Rady Prezydenckiej.^[54]

Ważnym graczem jest również kierowana przez Tarika Saliha formacja National Resistance Force. Generał Tarik Salih, bratanek Alego Abdallaha, był lojalny wobec swego stryja również po jego rezygnacji i walczył u boku Hutich przeciwko siłom koalicji do 2017 r. gdy Ali Abdallah Salih poróżnił się z rebeliantami i został przez nich zabity (w grudniu 2017 r.). Przy wsparciu ZEA powołał do życia National Resistance Force, którą tworzyli w dużej mierze członkowie dawnej Straży Republikańskiej. Salih głosił lojalność wobec prezydenta Hadiego, lecz walcząc przeciwko Hutim realizował własne cele.^[55] Siły podlegające Salihowi kontrolują część czerwonomorskiego

⁴⁶ Reuters, Yemen government and separatists sign deal to end power struggle in south, 05.11.2019, <https://www.reuters.com/article/us-yemen-security/yemen-government-and-separatists-sign-deal-to-end-power-struggle-in-south-idUSKBN1XF1Y5>

⁴⁷ The Critical Threats, Yemen File: November 20, 2019, 20.11.2019, <https://www.criticalthreats.org/briefs/yemen-file/yemen-file-november-20-2019>

⁴⁸ The Critical Threats, Yemen File: December 11, 2019, 12.12.2019, <https://www.criticalthreats.org/briefs/yemen-file/yemen-file-december-11-2019>

⁴⁹ BBC News, Yemen war: Separatists declare autonomous rule in south, 26.04.2020, <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-52428998>

⁵⁰ Middle East Institute, The Riyadh Agreement: Yemen's new cabinet and what remains to be done, 01.02.2021, <https://www.mei.edu/publications/riyadh-agreement-yemens-new-cabinet-and-what-remains-be-done>

⁵¹ UN News, Leadership Council marks 'new era' for Yemen, but country remains wary of terrorist threat, 22.09.2022, <https://news.un.org/en/story/2022/09/1127531>

⁵² Carnegie Endowment for International Peace, Yemen's Post-Hybrid Balance: The New Presidential Council, 09.06.2022, <https://carnegieendowment.org/sada/87301>

⁵³ Reuters, Yemeni southern separatists launch military campaign in Abyan, 23.08.2022, <https://www.reuters.com/world/middle-east/yemeni-southern-separatists-launch-military-campaign-abyan-2022-08-23/>

⁵⁴ International Crisis Group, Yemen's Troubled Presidential Leadership Council, 04.05.2023, <https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/gulf-and-arabian-peninsula/yemen/yemens-troubled-presidential-leadership-council>

⁵⁵ Carnegie Endowment for International Peace, Where is the Yemen War Heading?, 15.04.2020, <https://carnegieendowment.org/sada/81565>

wybrzeża w południowej części Jemenu i są osadzone w mieście Mucha (Mokha). Tarik Salih wszedł w skład Rady Prezydenckiej.^{[56][57]}

Dodatkowym czynnikiem destabilizacji Jemenu jest silna obecność al-Kaidy. Mocno osadzona w Jemenie (szczególnie w jego południowej części, w prowincji al-Bajda) al-Kaida Półwyspu Arabskiego jest uznawana za jeden z najefektywniejszych odłamów organizacji. Ma na swoim koncie liczne zamachy w tym kraju, jak i poza jego granicami.^[58] Po okresie zmniejszonej aktywności, od 2021 r. organizacja zaczęła umacniać swoje pozycje na południu kraju.^[59] Podczas gdy trwało zawieszenie broni między walczącymi w kraju stronami, milicje STC i inne formacje wspierane przez ZEA umacniały się na południu Jemenu, a w drugiej połowie 2022 r. podjęły kilka ofensyw na pozycje al-Kaidy, co w konsekwencji wywołało jej wzmożoną aktywność. W ostatnim czasie niemal nie było starć między bojownikami al-Kaidy a siłami Hutich, a głównym przeciwnikiem i celem ataków al-Kaidy była STC.^[60] W ciągu roku 2023 w starciach między al-Kaidą a różnymi frakcjami w ramach STC śmierć poniosło 175 bojowników (po obu stronach), a w pierwszym półroczu 2024 r. – 60.^[61]

W ostatnich miesiącach w reakcji na wojnę w Strefie Gazy bojówki Huti prowadzą ataki na statki przepływające wzdłuż jemeńskich wybrzeży ku Kanałowi Sueskiemu. Pierwszy atak miał miejsce 19 listopada 2023 r., a po nim nastąpiło wiele kolejnych. Huti twierdzą, że atakują statki powiązane z Izraelem lub wiozące towary do tego kraju (choć w rzeczywistości atakują również inne statki). Tylko w sierpniu 2024 r. Huti przeprowadzili 15 uderzeń (dronowych lub artyleryjskich) na statki na Morzu Czerwonym.^[62] W odwecie za ich ataki Stany Zjednoczone i Wielka Brytania prowadziły kilkakrotnie serie nalotów na hutickie cele w północnym i środkowym Jemenie.^{[63][64]} Na przykład na początku czerwca w dwóch seriach nalotów na okolice Hudajdy oraz na północ od Sany śmierć poniosło 16 osób.^[65]

SYTUACJA LUDNOŚCI CYWILNEJ

W 2023 r. i pierwszej połowie 2024 r. przemoc wobec ludności cywilnej nie przybierała masowych czy poważniejszych rozmiarów i miała charakter incydentalny (choć incydenty te były stosunkowo liczne). ACLED podaje, że w ciągu roku 2023 śmierć

⁵⁶ Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), Yemen Data Project, Yemen Conflict Observatory, <https://acleddata.com/yemen-conflict-observatory/#actorsprof>

⁵⁷ International Crisis Group, Yemen's Troubled Presidential Leadership Council, 04.05.2023, <https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/gulf-and-arabian-peninsula/yemen/yemens-troubled-presidential-leadership-council>

⁵⁸ US Department of State, Country Report on Terrorism 2022 - Chapter 5 - al-Qa'ida in the Arabian Peninsula (AQAP), 30.11.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2101669.html>

⁵⁹ The National News, Al Qaeda shows signs of resurgence in Yemen, 09.04.2021, <https://www.thenationalnews.com/mena/al-qaeda-shows-signs-of-resurgence-in-yemen-1.1200037>

⁶⁰ Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), Al-Qaeda in the Arabian Peninsula, Sustained Resurgence in Yemen or Signs of Further Decline?, 06.04.2023, <https://acleddata.com/2023/04/06/al-qaeda-in-the-arabian-peninsula-sustained-resurgence-in-yemen-or-signs-of-further-decline/>

⁶¹ Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), filtry: Yemen, AQAP (Yemen), 01.01.2023-30.06.2024, dane pobrano 23.07.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁶² Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), Yemen Conflict Observatory, Red Sea Attacks, <https://acleddata.com/yemen-conflict-observatory/red-sea-attacks-dashboard/#1707908374225-329692ad-51d5>

⁶³ BBC News, Who are the Houthis and why are they attacking Red Sea ships?, 05.02.2024, https://www.bbc.com/news/world-middle-east-67614911?at_medium=RSS&at_campaign=KARANGA

⁶⁴ Huffpost, U.S. And British Strikes In Yemen Answer Houthis Surge In Red Sea Attacks, 25.02.2024, https://www.huffpost.com/entry/us-british-strikes-yemen-houthi-red-sea_n_65db6b39e4b0e4346d52bf5c

⁶⁵ Aljazeera, US and UK air strikes hit Yemen, Houthi-run TV reports, 07.06.2024, <https://www.aljazeera.com/news/2024/6/7/houthis-says-us-and-uk-airstrikes-hit-yemen>

poniosło 528 cywilów. Najwięcej incydentów (i ofiar cywilnych) miało miejsce w prowincjach al-Hudajda (103 ofiary śmiertelne), Saada (96 ofiar), Taizz (60 ofiar), Ibb (37 ofiar), al-Dżauf (32 ofiary), Marib (27), Szabwa (25), al-Bajda (22 ofiary), Amanat al-Asima (21 ofiar), Sana (17 ofiar), Abjan (14 ofiar), ad-Dali, Aden, Dhamar i Lahidż (po 12 ofiar).^[66]

Spośród opisywanych przez ACLED wydarzeń, tylko w jednym przypadku liczba ofiar sięgnęła 8 (była to przypadkowa detonacja pocisku przez sprzedawcę broni, w którym zginął on sam, jego pomocnik i jego rodzina). W ciągu roku 2023 miało miejsce 5 incydentów, w których śmierć poniosły po 4 osoby oraz 19 incydentów, w których zginęły po 3 osoby (liczne kolejne pociągały za sobą po dwie lub po jednej ofierze). Incydenty te miały różnoraki charakter i obejmowały ataki z bronią w ręku dokonywane przez Hutich, ataki plemienne, ostrzał przez siły saudyjskie.^[67]

Przemoc wobec cywilów w 2023 r. osiągała nieco niższy poziom niż w roku poprzednim. W 2022 r. ACLED odnotował 774 cywilne ofiary. Najkrwawszym miesiącem był styczeń 2022 r. W kilku nalotach przeprowadzonych przez saudyjskie lotnictwo śmierć poniosło wówczas ponad 120 cywilów. 21 stycznia 2022 r. w saudyjskim nalocie na więzienie w as-Sahn na pół-wsch. od miasta Sada śmierć poniosło 66 osób, a 127 odniosło rany (jemeńskie źródła podawały, że 75% zatrzymanych w więzieniu stanowili etiopscy migranci). W innym saudyjskim nalocie, na osiedle mieszkalne w Sanie, 17 stycznia 2022 r. śmierć poniosło 10 osób. Celem nalotu był dom hutickiego dowódcy wojskowego, który został zabity wraz z rodziną.^[68]

W pierwszej połowie 2024 r. ACLED informuje o 197 ofiarach śmiertelnych wśród ludności cywilnej. Najpoważniejszy incydent miał miejsce w marcu w mieście Rada (w prowincji al-Bajda), gdy służby bezpieczeństwa Huti wysadziły dom rodziny, która wcześniej dokonała na nich ataku, lecz użyły nadmiernych ładunków wybuchowych, co spowodowało wybuchy również w sąsiednich domach. Śmierć poniosło wówczas 12 osób, a rannych zostało kolejnych 12. Większość cywilnych ofiar w 2024 r. poniosła śmierć w wyniku eksplozji min czy ładunków wybuchowych lub w różnego typu incydentach z użyciem broni.^[69]

ZAGROŻENIA DLA CYWILÓW ZWIĄZANE Z KONFLIKTEM ZBROJNYM

DZIAŁANIA WOJENNE

Ludność cywilna jako taka nie jest celem działań sił ani grup zbrojnych. Nie zanotowano przypadków ludobójstwa, czystek etnicznych lub innych zbrodni popełnionych przeciwko ludności cywilnej na masową skalę na terenie Jemenu. Niemniej jednak cywile stają się przypadkowymi ofiarami nalotów czy ostrzału

⁶⁶ Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), filtry: Yemen, Civilians (Yemen), 01.01.2023-30.06.2024, dane pobrano 23.07.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁶⁷ Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), filtry: Yemen, Civilians (Yemen), 01.01.2023-30.06.2024, dane pobrano 23.07.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁶⁸ Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), filtry: Yemen, Civilians (Yemen), 01.01.2023-30.06.2024, dane pobrano 23.07.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁶⁹ Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), filtry: Yemen, Civilians (Yemen), 01.01.2023-30.06.2024, dane pobrano 23.07.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

artyleryjskiego prowadzonego przez wszystkie strony konfliktu. W 2023 r. najwięcej przypadkowych ofiar powodowały akcje saudyjskich żołnierzy działających w Jemenie w ramach operacji „Przywrócić nadzieję”. W ostrzale saudyjskim śmierć poniosło 104 cywilów, z czego 92 osoby w prowincji Saada (w licznych incydentach, z których jeden, najkrwawszy, zabił 3 osoby). W pierwszej połowie 2024 r. nie było żadnych ofiar saudyjskich działań. Z kolei pojedyncze ofiary (5 osób) – głównie wskutek wybuchu min i przypadkowych ładunków wybuchowych – poniosły śmierć z rąk sił lojalnych wobec uznanego rządu jemeńskiego (Tymczasowej Rady Prezydenckiej).^[70]

DZIAŁANIA PARTYZANCKIE

W ciągu 2023 r. w działaniach podejmowanych przez hutickie oddziały rebelianckie śmierć poniosło 194 cywilów. Najwięcej ofiar było w prowincjach al-Hudajda (60), Taizz (33), al-Dżauf (24), Ibb (17) oraz al-Bajda (12). Ataki przypisywane Hutim obejmowały zarówno ostrzał z broni palnej i incydentalny ostrzał artyleryjski, jak i wybuchy min. Liczne incydenty powodowały stosunkowo nieliczne ofiary (w żadnym wypadku ich liczba nie przekroczyła jednorazowo 4).^[71] Z kolei w pierwszej połowie 2024 r. z rąk Hutich zginęło 58 cywilów, w wielu pojedynczych incydentach, przede wszystkim wskutek eksplozji niewybuchów i min oraz w wyniku incydentalnego ostrzału.^[72]

SYTUACJA HUMANITARNA W STREFACH KONFLIKTU ZBROJNEGO

Trwający od 10 lat konflikt zepchnął Jemen w sytuację katastrofy humanitarnej. Ponad połowa ludności kraju – 18,6 mln ludzi z szacowanych 32 mln mieszkańców kraju ogółem – potrzebuje pomocy humanitarnej. Jest to spadek liczby potrzebujących o 16% w porównaniu z rokiem 2023 (tendencja spadkowa zauważalna była również w ciągu 2 wcześniejszych lat). Wynika to głównie z większej swobody poruszania się po kraju, szerszego napływu importu oraz lepszego dostępu dla pomocy humanitarnej w szczególnych regionach. Jednak ogólna katastrofalna sytuacja ekonomiczna kraju i spowodowany wojną upadek gospodarki sprawiają, że sytuacja pozostaje alarmująca.^{[73][74]}

Jemen przedstawia najwyższy dotychczas zarejestrowany odsetek niedożywienia, a sytuacja pod tym względem ulega stale zaostrzeniu. Prawie połowa dzieci do 5. r.ż. dotknięta jest w umiarkowanym lub poważnym stopniu zahamowaniem wzrostu. Niedożywienie jest najostrzejszym problemem w prowincjach al-Hudada, Hadża i Taizz.^[75] Jak ocenia World Food Programme (WFP), 17 mln ludzi zagrożona jest niedoborem żywności, 6,1 mln pilnie potrzebuje pomocy żywnościowej, a 3,5 mln jest

⁷⁰ Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), filtry: Yemen, Civilians (Yemen), 01.01.2023-30.06.2024, dane pobrano 23.07.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁷¹ Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), filtry: Yemen, Civilians (Yemen), 01.01.2023-30.06.2024, dane pobrano 23.07.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁷² Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), filtry: Yemen, Civilians (Yemen), 01.01.2023-30.06.2024, dane pobrano 23.07.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁷³ United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), Humanitarian Needs Overview, Yemen, styczeń 2024, <https://www.unocha.org/yemen>

⁷⁴ Assessment Capacities Project (ACAPS), Yemen, Social impact overview 2022, <https://www.acaps.org/special-report/yemen-social-impact-overview-2022>

⁷⁵ United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), Humanitarian Needs Overview, Yemen, styczeń 2024, <https://www.unocha.org/yemen>

poważnie niedożywiona. Niestabilna sytuacja na Morzu Czerwonym i dokonywane przez bojowników Huti ataki na statki transportowe utrudniają dostarczanie pomocy humanitarnej i żywnościowej.^[76]

Co najmniej 2 mln dzieci w wieku szkolnym (około 20% ogółu dzieci) jest wykluczona z systemu edukacji. Co najmniej jedna na cztery szkoły została zniszczona lub zamieniona na placówki dla przesiedleńców lub obiekty użytku wojskowego. Dwie trzecie nauczycieli nie otrzymuje regularnego wynagrodzenia.^[77]

Usługi publiczne zostały poważnie ograniczone, w kraju działa mniej niż połowa istniejących wcześniej placówek medycznych, brakuje leków i wyposażenia, a w 49 okręgach (spośród 276) nie ma ani jednego lekarza. Około 10 mln Jemeńczyków nie ma dostępu do opieki medycznej nawet na podstawowym poziomie. Brakuje odpowiednich usług sanitarnych, problematyczny jest również dostęp do wody zdatnej do picia.^[78]

ZAGROŻENIA DLA CYWILÓW NIEZWIĄZANE Z KONFLIKTEM ZBROJNYM

TERRORYZM

W Jemenie istnieje duże zagrożenie terroryzmem, działają tam komórki al-Kaidy oraz Państwa Islamskiego (PI). Niemniej jednak w ostatnim okresie do zamachów dochodziło sporadycznie. W odniesieniu do 2023 r. ACLED donosi o 9 atakach al-Kaidy na terenie Jemenu, w których zginęło ogółem 4 cywilów. W odniesieniu do pierwszej połowy 2024 r. ACLED nie informuje o żadnych cywilnych ofiarach działań al-Kaidy (organizacja atakowała przede wszystkim członków sił zbrojnych).^[79]

POZAPRAWNE EGZEKUCJE, UPROWADZENIA, POGROMY

W Jemenie stosunkowo często dochodzi do porwań. W 2023 r. uprowadzone zostały 363 osoby. Najwięcej osób uprowadzonych zostało w prowincjach: Aden (59), Ibb (54), Amanat al-Asima (34), Taizz (33), Sana (21), Szabwa (21) i Lahidż (20). Porwań dopuszczali się bojownicy sił Hutich, bojownicy STC, al-Kaida, a także, w kilku przypadkach przedstawiciele jemeńskiej armii.^[80] W pierwszej połowie 2024 r. różne ugrupowania uprowadziły około 200 osób. Największym tego typu incydentem było uprowadzenie 70 mieszkańców wioski w okolicy miasta Dżibla w lutym 2024 r. Było to następstwem starć między bojownikami Huti a członkami miejscowego rodu, w których śmierć poniósł huticki dowódca.^[81]

⁷⁶ World Food Programme, Yemen Situation Report #12, December 2023, 05.02.2024, <https://reliefweb.int/attachments/07a22cfd-bfb5-4687-9d6a-b8a522f03189/WFP-0000155783.pdf>

⁷⁷ United Nations International Children's Emergency Fund (UNICEF), Yemen, Education, <https://www.unicef.org/yemen/education>

⁷⁸ United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), Yemen, Crisis Overview, <https://www.unocha.org/yemen/crisis-overview>

⁷⁹ Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), filtry: Yemen, Civilians (Yemen), 01.01.2023-30.06.2024, dane pobrano 23.07.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁸⁰ Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), filtry: Yemen, Civilians (Yemen), 01.01.2023-30.06.2024, dane pobrano 23.07.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

⁸¹ Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), filtry: Yemen, Civilians (Yemen), 01.01.2023-30.06.2024, dane pobrano 23.07.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>

INNE

Brak odpowiednich usług sanitarnych przyczynił się do wybuchu w kraju epidemii cholery. Pierwsze przypadki pojawiły się w 2016 r. Jak szacuje Światowa Organizacja Zdrowia (WHO), do połowy 2022 r. pojawiło się ponad 2,5 mln przypadków cholery, a wskutek choroby zmarło ponad 4 tys. osób. Prawie połowa zachorowań pojawiła się wśród dzieci. Bardzo słaby i dotknięty skutkami wojny system ochrony zdrowia nie jest w stanie odpowiedzieć w adekwatny sposób na potrzeby związane z wybuchem epidemii.^{[82][83]}

PRAWNE I PRAKTYCZNE ASPEKTY DOTYCZĄCE ZMIANY MIEJSCA POBYTU

PRZEPISY REGULUJĄCE SWOBODĘ PRZEMIESZCZANIA SIĘ

Jemeńskie prawo przewiduje swobodę przemieszczania się, wyjazdu za granicę, emigracji i repatriacji, jednakże w praktyce swobody te są poważnie ograniczone. Siły Hutich, siły bezpieczeństwa i władze plemienne utrzymują posterunki na głównych drogach. W wielu regionach milicje plemienne instalują własne punkty kontrolne (lub niekiedy wspólnie z wojskiem) i zatrzymują podróżujących, wymuszają opłaty, okradają, lub zatrzymują do czasu otrzymania okupu. Zniszczenia dróg, mostów i innej infrastruktury w wyniku konfliktu utrudniają przepływ towarów i osób w całym kraju, w tym utrudniają dostarczanie pomocy humanitarnej i inne dostawy.^[84]

Główne drogi wokół miasta Taizz są od 2015 r. zamknięte przez siły Hutich, co poważnie ogranicza swobodę przemieszczania się ludności cywilnej i utrudnia przepływ niezbędnych towarów, lekarstw i pomocy humanitarnej dla mieszkańców miasta. Wobec zawieszenia broni Huti zobowiązali się do negocjacji z rządem w sprawie przywrócenia dostępu do Taizz, lecz drogi pozostają zamknięte.^[85]

Kobiety mają mniejszą swobodę podróżowania niż mężczyźni, choć ograniczenia różnią się w zależności od lokalizacji. Nękanie kobiet i dziewcząt bez męskiej eskorty na punktach kontrolnych oraz brak środków na opłacenie transportu utrudnia kobietom dostęp do służby zdrowia i innych świadczeń. Ograniczenia przemieszczania się nakładane na kobiety są ostrzejsze na terenach kontrolowanych przez Hutich. Wymaga się od nich zgody męskiego opiekuna na podróż, a w ostatnim roku coraz częściej nakłada się obowiązek, by kobieta podróżowała pod opieką męskiego krewnego (co na przykład przekłada się na niemożność wypożyczenia

⁸² Reliefweb, Cholera situation in Yemen, December 2020, 05.03.2021, <https://reliefweb.int/report/yemen/cholera-situation-yemen-december-2020>

⁸³ International Committee of the Red Cross, (ICRC), The Water Situation in Yemen, 05.06.2022, <https://www.icrc.org/en/document/water-situation-yemen>

⁸⁴ US Department of State (USDOS), 2023 Country Report on Human Rights Practices: Yemen, 23.04.2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2107612.html>

⁸⁵ US Department of State (USDOS), 2023 Country Report on Human Rights Practices: Yemen, 23.04.2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2107612.html>

samochodu w Sanie przez kobietę bez męskiego opiekuna lub odmowę sprzedaży biletów w środkach transportu).^[86]

Bezpieczeństwo podróży ogranicza fakt, że siły Hutich instalowały miny przeciwpiechotne (prawdopodobnie również morskie) w wielu regionach, zwłaszcza na południowym wybrzeżu Morza Czerwonego.^[87]

WEWNĘTRZNI UCHODźCY

W Jemenie jest 4,5 mln osób wewnątrznie przesiedlonych.^[88] Ponad 2 mln przesiedleńców, którzy uciekli z terenów zajętych przez hutickich rebeliantów, przebywają w samej prowincji Marib.^[89] Ponad 2,3 mln wewnętrznych uchodźców przebywa w 13 prowincjach południowego Jemenu.^[90] Ponad 30% wewnętrznych uchodźców stanowią osoby, które były przesiedlone więcej niż jednokrotnie.^[91]

Wielu z wewnętrznych przesiedleńców szukało schronienia w obozach dla przesiedleńców, które są przeludnione, nie oferują odpowiednich miejsc mieszkalnych, i są pozbawione właściwego zaopatrzenia w wodę oraz systemów sanitarnych.^[92]

Choć liczba nowych przesiedleńców spadła od czasu wprowadzenia w życie zawieszenia broni w kwietniu 2022 r. (które nieformalnie jest kontynuowane), to w 2023 r. odnotowano mimo wszystko ponad 314 tys. nowych przesiedleń (większość w związku z ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi, a 24% w wyniku trwającego konfliktu).^[93] Od stycznia do połowy lipca 2024 r. odnotowano około 10,5 tys. przesiedleń.^[94] Mimo spadku poziomu przemocy i względnego spokoju 3/4 uciekinierów przebywających w prowincji Marib nie myśli o powrocie do domów.^[95]

PODSUMOWANIE

Do wybuchu wojny w 2014 r. Jemen był republiką prezydencką, lecz w chwili obecnej system ten przechodzi transformację. Kraj jest podzielony między walczące ze sobą siły i nie ma ośrodka władzy zdolnego do kontrolowania znacznej większości

⁸⁶ US Department of State (USDOS), 2023 Country Report on Human Rights Practices: Yemen, 23.04.2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2107612.html>

⁸⁷ US Department of State (USDOS), 2023 Country Report on Human Rights Practices: Yemen, 23.04.2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2107612.html>

⁸⁸ United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), Humanitarian Needs Overview, Yemen, styczeń 2024, <https://www.unocha.org/yemen>

⁸⁹ Arab News, Seven displaced Yemeni babies die from cold in Marib, 10.01.2023, <https://www.arabnews.com/node/2230086/middle-east>

⁹⁰ Reliefweb, IOM Yemen Appeal, January-December 2023, 27.02.2023, <https://reliefweb.int/report/yemen/iom-yemen-appeal-january-december-2023>

⁹¹ United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), Humanitarian Needs Overview, Yemen, styczeń 2024, <https://www.unocha.org/yemen>

⁹² United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), Humanitarian Needs Overview, Yemen, styczeń 2024, <https://www.unocha.org/yemen>

⁹³ United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), Humanitarian Needs Overview, Yemen, styczeń 2024, <https://www.unocha.org/yemen>

⁹⁴ Reliefweb, Rapid Displacement Tracking - Yemen IDP Dashboard Reporting Period: 07 - 13 July 2024, 15.07.2024, <https://reliefweb.int/report/yemen/rapid-displacement-tracking-yemen-idp-dashboard-reporting-period-07-13-july-2024>

⁹⁵ International Organization for Migration (IOM), Return Remains Distant Hope for Displaced in Ma'rib While Needs Continue to Climb, 15.11.2022, <https://mena.iom.int/news/return-remains-distant-hope-displaced-marib-while-needs-continue-climb>

terytorium. Na północy władzę sprawuje samozwańczy rząd rebelianckich Hutich, a na południu funkcję prezydenta przejęła 8 osobowa Rada Prezydencka, złożona z przywódców głównych sił antyhutickich w kraju. Rada nie ma jednak jednolitej wizji przyszłości Jemenu po zakończeniu wojny, a różni jej członkowie wysuwają plany podziału państwa na północną i południową część (tak jak było do początku lat 1990.), państwa federacyjnego (o nieustalonej liczbie podmiotów) lub zachowania go w dotychczasowym kształcie.

W kraju obowiązuje kara śmierci i jest ona orzekana i wykonywana.

W Jemenie trwa konflikt zbrojny w którym początkowo starli się rebelianci Huti z północy oraz władze centralne. Jednak antyhutickie siły przechodziły liczne przeobrażenia i są mocno podzielone. W sytuacji destabilizacji kraju, na południu odrodziły się dążenia secesjonistyczne, a Południowa Rada Tymczasowa (STC) w 2019 r. starła się z siłami lojalnymi wobec prezydenta kraju Hadiego. Ostatecznie jednak udało się obu stronom zawrzeć porozumienie, a po długich negocjacjach utworzyć rząd. Obecnie przedstawiciel STC jest w składzie Rady Prezydenckiej.

Uznaje się, że rebelianci Huti wspierani są przez Iran. W 2015 r. w wojnę w Jemenie włączyła się z kolei międzynarodowa koalicja antyhuticka. Jej główni uczestnicy: Arabia Saudyjska oraz Zjednoczone Emiraty Arabskie wspierają rywalizujące ze sobą siły antyhutickie i realizują własne partykularne cele.

Od kwietnia 2022 r. obowiązywał przez 6 miesięcy rozejm między walczącymi stronami. Mimo że nie został on oficjalnie przedłużony, to walczący powstrzymują się od działań eskalacyjnych. Konflikt trwa nadal, lecz z niską intensywnością.

Ludność cywilna nie jest celowym obiektem ataków walczących stron, lecz staje się ofiarą „uboczną”. Wszystkie strony konfliktu dopuszczają się naruszeń i działań, które uderzają nie tylko w wrogie formacje wojskowe, lecz także w cywilów. Najwięcej ofiar cywilnych powodował ostrzał artyleryjski Hutich oraz naloty z powietrza prowadzone przez saudyjskie lotnictwo. Niemniej jednak zawieszenie broni znacznie zmniejszyło ilość takich działań.

W 2023 r. było w Jemenie 528 cywilnych ofiar. Natomiast w pierwszej połowie 2024 r. śmierć poniosło w Jemenie 197 cywilów. Większość cywilnych ofiar w 2024 r. poniosła śmierć w wyniku eksplozji min czy ładunków wybuchowych, a także w różnego typu incydentach z użyciem broni.

W kraju jest 4,5 mln przesiedleńców wewnętrznych. Są to przede wszystkim uciekinierzy z zajętych przez Hutich terenów. Połowa z nich schroniła się w prowincji Marib, pozostali przebywają w 13 prowincjach na południu kraju.

Jemen dotknięty jest poważnym kryzysem humanitarnym. Problemem jest niedożywienie, brak świadczeń edukacyjnych i zdrowotnych, wyniszczona wojną gospodarka, która uzależnia 2/3 ludności kraju od pomocy humanitarnej.

ZASTRZEŻENIE

Niniejsze opracowanie tematyczne zostało przygotowane przez Wydział Informacji o Krajach Pochodzenia Urzędu do Spraw Cudzoziemców na potrzeby prowadzenia postępowań w sprawach o udzielenie ochrony międzynarodowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Opracowanie na temat sytuacji bezpieczeństwa może być pomocne w szczególności w sprawach rozpatrywanych w oparciu o **art. 15 pkt. 3 oraz art. 18 pkt. 1. Ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP z dn. 13 czerwca 2003 z późn. zmianami.**

Treść opracowania nie przesądza jednak o wyniku decyzji w indywidualnym postępowaniu administracyjnym, gdyż zawsze brana jest pod uwagę całość zgromadzonego materiału dowodowego i indywidualny charakter sprawy.

Informacje zamieszczone w niniejszym opracowaniu pochodzą w większości z publicznie dostępnych źródeł. Zostały one zebrane i opracowane przy zachowaniu zasady neutralności i obiektywizmu, a także z dołożeniem najwyższej staranności – tak, by odzwierciedlały aktualny w chwili publikacji opracowania stan wiedzy na prezentowany temat, a także pochodziły z różnych źródeł.

Terminologia użyta w niniejszym opracowaniu nie jest terminologią prawniczą. Określenia takie jak „prześladowanie”, „dyskryminacja”, „konflikt” itp. używane mogą być, za materiałami źródłowymi, w znaczeniu potocznym i nie są tożsame z definicjami podanymi w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Niniejsze opracowanie zawiera wyłącznie informacje, poglądy i opinie prezentowane przez autorów materiałów źródłowych. Oświadczenia i oceny zawarte w niniejszym opracowaniu nie są i nie mogą być uważane za oświadczenia i oceny własne Urzędu do Spraw Cudzoziemców. Niniejsze opracowanie nie jest także i nie może być uważane za jakąkolwiek deklarację polityczną polskich władz.

Urząd do Spraw Cudzoziemców nie ponosi odpowiedzialności prawnej za publikowane w opracowaniu treści ani nie jest zobowiązany do publikacji jego aktualizacji, a także nie ponosi odpowiedzialności za sposób wykorzystania udostępnionych informacji.

Informujemy, że autorskie prawa majątkowe do niniejszego opracowania, w tym prawo do jego rozpowszechniania i publicznego udostępniania w Internecie, przysługują wyłącznie Urzędowi do Spraw Cudzoziemców (adres: ul. Koszykowa 16, 00-564 Warszawa; NIP: 5262548316; REGON: 017315012).

BIBLIOGRAFIA:

1. ACLED i Yemen Data Project, <https://acleddata.com/yemen-conflict-observatory//regions>
2. Aljazeera, Battle for Marib: Last city in north Yemen under gov't control, 25.03.2021, <https://www.aljazeera.com/news/2021/3/25/battle-for-marib-last-major-north-city-under-yemen-govt-control>
3. Aljazeera, UAE pledges to retaliate after three killed in Houthi attacks, 17.01.2022, <https://www.aljazeera.com/news/2022/1/17/fires-in-abu-dhabi-houthis-announce-operation-deep-in-uae>
4. Aljazeera, US and UK air strikes hit Yemen, Houthi-run TV reports, 07.06.2024, <https://www.aljazeera.com/news/2024/6/7/houthis-says-us-and-uk-airstrikes-hit-yemen>
5. Aljazeera, Who are south Yemen's separatists?, 20.09.2019, <https://www.aljazeera.com/news/2019/09/south-yemen-separatists-190919074008631.html>
6. Aljazeera, Yemen appoints Foreign Minister Ahmed Awad bin Mubarak as prime minister, 05.02.2024, <https://www.aljazeera.com/news/2024/2/5/yemen-appoints-foreign-minister-ahmed-awad-bin-mubarak-as-prime-minister>
7. Amerigeo, Yemen - Subnational Administrative Boundaries, <https://data.amerigeoss.org/dataset/yemen-admin-boundaries>
8. Amnesty International, Death Sentences and Executions 2022, 16.05.2023 <https://www.amnesty.org/en/documents/act50/6548/2023/en/>
9. Amnesty International, Death Sentences and Executions 2023, 29.05.2024, <https://www.amnesty.org/en/documents/act50/7952/2024/en/>
10. Amnesty International, Yemen: 24 Baha'i people, including a child, facing possible death penalty 18/09/2018, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2018/09/yemen-24-bahai-people-including-a-child-facing-possible-death-penalty/>
11. Arab News, Seven displaced Yemeni babies die from cold in Marib, 10.01.2023, <https://www.arabnews.com/node/2230086/middle-east>
12. Armed Conflict Location & Data Project (ACLED), Yemen Data Project, Yemen Conflict Observatory, <https://acleddata.com/yemen-conflict-observatory//regions>
13. Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), Al-Qaeda in the Arabian Peninsula, Sustained Resurgence in Yemen or Signs of Further Decline?, 06.04.2023, <https://acleddata.com/2023/04/06/al-qaeda-in-the-arabian-peninsula-sustained-resurgence-in-yemen-or-signs-of-further-decline/>

14. Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), filtry: Yemen, AQAP (Yemen), 01.01.2023-30.06.2024, dane pobrano 23.07.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>
15. Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), filtry: Yemen, Civilians (Yemen), 01.01.2023-30.06.2024, dane pobrano 23.07.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>
16. Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), filtry: Yemen, Civilians (Yemen), 01.01.2023-30.06.2024, dane pobrano 23.07.2024, <https://acleddata.com/data-export-tool>
17. Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED) ACLED, Violence in Yemen During the UN-Mediated Truce: April-October 2022, 14.10.2022, <https://acleddata.com/2022/10/14/violence-in-yemen-during-the-un-mediated-truce-april-october-2022/>
18. Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), Yemen Conflict Observatory, Red Sea Attacks, <https://acleddata.com/yemen-conflict-observatory/red-sea-attacks-dashboard//1707908374225-329692ad-51d5>
19. Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), Yemen Data Project, Yemen Conflict Observatory, <https://acleddata.com/yemen-conflict-observatory//actorsprof>
20. Assessment Capacities Project (ACAPS), Yemen, Social impact overview 2022, <https://www.acaps.org/special-report/yemen-social-impact-overview-2022>
21. BBC News, Who are the Houthis and why are they attacking Red Sea ships?, 05.02.2024, https://www.bbc.com/news/world-middle-east-67614911?at_medium=RSS&at_campaign=KARANGA
22. BBC News, Yemen country profile, ostatnia aktualizacja strony 13.02.2024, <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-14704852>
23. BBC News, Yemen war: Separatists declare autonomous rule in south, 26.04.2020, <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-52428998>
24. BBC, Yemen crisis: Yemen crisis: Why is there a war?, 19.06.2020, <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-29319423>
25. Britannica, Transfer of power to Abd Rabbuh Mansur Hadi, <https://www.britannica.com/place/Yemen/Transfer-of-power-to-Abd-Rabbuh-Mansur-Hadi/ref1302891>
26. Carnegie Endowment for International Peace, The Battle for Ma'rib: Insights and Outlook, 21.05.2021, <https://carnegieendowment.org/sada/84588>
27. Carnegie Endowment for International Peace, Where is the Yemen War Heading?, 15.04.2020, <https://carnegieendowment.org/sada/81565>
28. Carnegie Endowment for International Peace, Yemen's Post-Hybrid Balance: The New Presidential Council, 09.06.2022, <https://carnegieendowment.org/sada/87301>

29. Central Intelligence Agency (CIA), The World Factbook, Yemen, 07.08.2024, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/yemen/>
30. Central Intelligence Agency (CIA), The World Factbook, Yemen, 07.08.2023, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/yemen/>
31. Chatham House, Report on state structures, government legitimacy and the role of armed groups, Between Order and Chaos; A New Approach to Stalled State Transformations in Iraq and Yemen, wrzesień 2019, https://www.ecoi.net/en/document-search/?country=yem&content=sunni&sort_by=origPublicationDate&sort_order=desc
32. Cornell Law School, Republic of Yemen (Yemen), <https://deathpenaltyworldwide.org/database///results/country?id=86>
33. Council on Foreign Relations, Yemen's Tragedy: War, Stalemate, and Suffering, 21.10.2022, <https://www.cfr.org/background/yemen-crisis>
34. European Council of Foreign Relations (ECFR), Mapping the Yemen conflict, <http://www.ecfr.eu/mena/yemen/>
35. Global Conflict Tracker, War in Yemen, 25.04.2023, <https://www.cfr.org/global-conflict-tracker/conflict/war-yemen>
36. Huffpost, U.S. And British Strikes In Yemen Answer Houthis Surge In Red Sea Attacks, 25.02.2024, https://www.huffpost.com/entry/us-british-strikes-yemen-houthi-red-sea_n_65db6b39e4b0e4346d52bf5c
37. Human Rights Watch, World Report 2024 - Yemen, 11.01.2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2103150.html>
38. International Committee of the Red Cross (ICRC), The Water Situation in Yemen, 05.06.2022, <https://www.icrc.org/en/document/water-situation-yemen>
39. Informator ekonomiczny MSZ, Jemen, 03.03.2021, <https://www.gov.pl/web/arabiasaudyjska/jemen-ie>
40. International Crisis Group (ICG), Yemen's Troubled Presidential Leadership Council, 04.05.2023, <https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/gulf-and-arabian-peninsula/yemen/yemens-troubled-presidential-leadership-council>
41. International Crisis Group (ICG), Yemen's Troubled Presidential Leadership Council, 04.05.2023, <https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/gulf-and-arabian-peninsula/yemen/yemens-troubled-presidential-leadership-council>
42. International Organization for Migration (IOM), Return Remains Distant Hope for Displaced in Ma'rib While Needs Continue to Climb, 15.11.2022, <https://mena.iom.int/news/return-remains-distant-hope-displaced-marib-while-needs-continue-climb>
43. Liveuamap, Yemen, 23.02.2024, <https://yemen.liveuamap.com/>
44. Middle East Institute, The Riyadh Agreement: Yemen's new cabinet and what remains to be done, 01.02.2021, <https://www.mei.edu/publications/riyadh-agreement-yemens-new-cabinet-and-what-remains-be-done>

45. Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Informator ekonomiczny MSZ, 03.03.2021, <https://www.gov.pl/web/arabiasaudyjska/jemen-ie>
46. Polski Instytut Spraw Międzynarodowych (PISM), Rezygnacja prezydenta Jemenu szansą dla procesu pokojowego, 14.04.2022, <https://pism.pl/publikacje/rezygnacja-prezydenta-jemenu-szansa-dla-procesu-pokojowego>
47. Reliefweb, Cholera situation in Yemen, December 2020, 05.03.2021, <https://reliefweb.int/report/yemen/cholera-situation-yemen-december-2020>
48. Reliefweb, IOM Yemen Appeal, January-December 2023, 27.02.2023, <https://reliefweb.int/report/yemen/iom-yemen-appeal-january-december-2023>
49. Reliefweb, Rapid Displacement Tracking - Yemen IDP Dashboard Reporting Period: 07 - 13 July 2024, 15.07.2024, <https://reliefweb.int/report/yemen/rapid-displacement-tracking-yemen-idp-dashboard-reporting-period-07-13-july-2024>
50. Reuters, Yemen appoints foreign minister Ahmed Awad Bin Mubarak as prime minister, 05.02.2024, <https://www.reuters.com/world/middle-east/yemen-appoints-foreign-minister-ahmed-awad-bin-mubarak-new-prime-minister-2024-02-05/>
51. Reuters, Yemen government and separatists sign deal to end power struggle in south, 05.11.2019, <https://www.reuters.com/article/us-yemen-security/yemen-government-and-separatists-sign-deal-to-end-power-struggle-in-south-idUSKBN1XF1Y5>
52. Reuters, Yemeni southern separatists launch military campaign in Abyan, 23.08.2022, <https://www.reuters.com/world/middle-east/yemeni-southern-separatists-launch-military-campaign-abyan-2022-08-23/>
53. The Critical Threats, Yemen File: December 11, 2019, 12.12.2019, <https://www.criticalthreats.org/briefs/yemen-file/yemen-file-december-11-2019>
54. The Critical Threats, Yemen File: November 20, 2019, 20.11.2019, <https://www.criticalthreats.org/briefs/yemen-file/yemen-file-november-20-2019>
55. The Guardian, Failure to extend Yemen ceasefire leaves millions at risk, say charities, 04.10.2022, <https://www.theguardian.com/global-development/2022/oct/04/yemen-ceasefire-truce-deadline-charities-houthis>
56. The International Growth Centre (IGC), Maeen Abdulmalik Saeed, <https://www.theigc.org/people/maeen-abdulmalik-saeed>
57. The National News, Al Qaeda shows signs of resurgence in Yemen, 09.04.2021, <https://www.thenationalnews.com/mena/al-qaeda-shows-signs-of-resurgence-in-yemen-1.1200037>
58. Themedialine, After Decade of Civil War, Yemen Is In 'Critical Stage,' Prime Minister Says, 14.02.2023, <https://themedialine.org/people/after-decade-of-civil-war-yemen-is-in-critical-stage-prime-minister-says/>
59. UN News, Leadership Council marks 'new era' for Yemen, but country remains wary of terrorist threat, 22.09.2022, <https://news.un.org/en/story/2022/09/1127531>

60. UN News, Yemen: End of nationwide truce heralds 'heightened risk of war', Security Council hears, 13.10.2022, <https://news.un.org/en/story/2022/10/1129517>
61. United Nations International Children's Emergency Fund (UNICEF), Yemen, Education, <https://www.unicef.org/yemen/education>
62. United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), Humanitarian Needs Overview, Yemen, styczeń 2024, <https://www.unocha.org/yemen>
63. United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), Yemen, Crisis Overview, <https://www.unocha.org/yemen/crisis-overview>
64. US Department of State (USDOS), 2023 Country Report on Human Rights Practices: Yemen, 23.04.2024, <https://www.ecoi.net/en/document/2107612.html>
65. US Department of State (USDOS), Country Report on Terrorism 2022 - Chapter 5 - al-Qa'ida in the Arabian Peninsula (AQAP), 30.11.2023, <https://www.ecoi.net/en/document/2101669.html>
66. Wikimedia, Yemen, administrative divisions, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Yemen_Administrative_Divisions.jpg
67. World Food Programme, Yemen Situation Report /12, December 2023, 05.02.2024, <https://reliefweb.int/attachments/07a22cfd-bfb5-4687-9d6a-b8a522f03189/WFP-0000155783.pdf>